

Halk Hikayeleri

Halkın ortak duygularını yansıtan, anlatma yoluyla kuşaktan kuşağa aktarılan hikayelerdir. Aşıklar tarafından anlatılan halk hikayeleri, manzum ve mensur (nazım-nesir) karışık olarak anlatılıp sonraki dönemlerde yazıya geçirilen anonim ürünlerdir. Olaylar, nesirle; duygular, nazımla ifade edilir. Halk hikayesi, destandan modern hikayeye geçişi sağlayan köprü niteliğindedir ki bu köprünün ilk ayağı Dede Korkut Hikayeleridir.

Halk Hikayelerinin Genel Özellikleri Nelerdir

- * Çoğunlukla yalın ve anlaşılır bir dille yazılan halk hikayesinde masal türünde olduğu gibi kalıplaşmış ifadelere yer verilir.
- * Halk hikayeleri, anlatmaya ve olaya dayanır; aşıklar, bu hikayeleri anlatırken hikayelere kendi yorumlarını, hayal güçlerini ve üsluplarını katarak hikayeyi zenginleştirirler. Bundan dolayı da aynı hikayenin farklı yörelerde farklı anlatımları mevcuttur.
- * Genelde mutlu bir şekilde biten hikayelerde olayların geçtiği genel zaman dilimi çoğunlukla belirsizdir.
- * Hikaye kahramanları gerçeğe oldukça yakındır, destanlarda olduğu gibi olağanüstülüklerle fazla yer verilmez.
- * Halk hikayeleri, birer edebi metin örneğidir; kurmacadır. Sanatal yönü ağır basan bu eserlerde dil, şiirsel işleviyle kullanılmıştır.
- * Hikayelerin anlatımında tercih edilen bakış açısı, ilahi bakış açısıdır yani anlatıcı hikayedeki her şeyi bilen bir bakış açısına sahiptir.
- * Halk hikayelerinde din ve kahramanlık konularına da yer verilmekle birlikte çoğunlukla aşk teması ağır basar. Tahir ile Zühre, Kerem ile Aslı, Emrah ile Selvihan, Ferhat ile Şirin aşk konulu hikayelerin en güzel örnekleridir.

Halk Hikayelerinin Bölümleri Nelerdir

- “Döşeme” adı verilen birinci bölümde dinleyici hikayeye hazırlanır ve bu bölümün asıl konuyla ilgisi bulunmaz. Bu bölümde genellikle eski aşıkların adı anılır ve bir tekerleme söylenir. Dinleyiciye dürüstlük, erdemli olmak, birlik ve beraberlik gibi evrensel mesajlar verilir.
- İkinci bölüm olan “asıl olay” bir dua ile başlar ve hikaye anlatılır. Bu bölümde kahramanlar ve konu kısaca tanıtıldıktan sonra hikayeye girilir, olay anlatılır.
- Üçüncü bölüm ise “dua” adını alır. Bu bölümde sevip kavuşamayanlar için dua edilir. Hikaye anlatıcısı (aşık) tevazu göstererek “Üstadımızın adı Hıdır, elinden gelen budur.” diyerek hikayeyi bitirir.

Halk hikayelerinde olağanüstü unsurlar azalmış, kişiler ve olaylar doğal boyutlarına gelmiştir. Sadece olay çevresinde gelişen halk hikayeleri olduğu gibi, kişi ve olay sayısı çok halk hikayeleri de vardır. Bu hikayeler aşıklar ve yaşlılar tarafından anlatılır. Halk hikayelerinde nazım - nesir karışıktır.

Konularına Göre Halk Hikayelerinin Çeşitleri

a) Aşk Hikayeleri:

Kerem ile Aslı, Ferhat ile Şirin, Ercişli Emrah ve Selvi, Tahir ile Zühre, Aşık Garip Hikayesi, Aşık

Kerem Hikayesi, Elif ile Mahmut...

b) Dini - Tarihi Halk Hikayeleri:

Hayber Kalesi, Van Kalesi, Battal Gazi, Daniřmend Gazi, Hz.Ali ile ilgili dięer hikayeler...

c) Kahramanlık Hikayeleri:

Zaloęlu Rüstem, Köroęlu, Battal Gazi, Dede Korkut

d) Destansı Halk Hikayeleri:

Halk hikayeleri, destan ile roman arasındaki aşamanın ürünüdür. (Dede Korkut Hikayeleri gibi) Destan geleneğinden halk hikayeciliğine geçişin ilk ürünü Dede Korkut Hikayeleri'dir. Bu nedenle Dede Korkut Hikayeleri özel bir önem taşır. Sözlü ürünlerden oluşan bu halk hikayelerinin aşıklar ve yaşlılar tarafından halka açık yerlerde anlatılması bir gelenek halinde Türk kültürüne özgü devam etmiştir. Aynı hikayenin değişik şekilleri Anadolu'nun farklı yörelerinde bulunabilir.